
Čekání na peníze je čekání na Godota

Čekání na peníze je čekání na Godota

„Víra, že stát nasype do vzdělávacího systému výrazně více peněz než dnes, je naivní,“ uvedl docent **Daniel Münich** na Diskusním semináři věnovaném problematice školného, který se konal 30.11.2009. Školné bude podle jeho názoru v následujících letech nezbytným prvkem dofinancování vysokoškolského vzdělávání.

Spoluautor Bílé knihy terciárního vzdělávání docent Münich přijal pozvání k debatě spolu s děkanem FI MUNI **prof. Jiřím Zlatuškou**, předsedou Studentské komory RVŠ **mgr. Miroslavem Jašurkem** a studentkou FSV UK a redaktorkou Sociálu **mgr. Mirkou Paškovou**. Diskusní setkání na téma Školné na VŠ uspořádala neformální skupina vyučujících UK Uzsenatonemohudivat.cz.

Jiří Zlatuška, docent Daniel Münich a PhDr. Irena Smetáčková

Doc. Daniel Münich „Čekání na peníze od státu je čekání na Godota.“

Odložené školné prezentoval zástupce MŠMT docent Münich jako solidární systém, v němž je strop výše školného určován výnosností oboru a absolventi jsou povinni splácet školné pouze při překročení určené výše příjmů po ukončení studia. Nesouhlas v auditoriu zavládl při sdělení spoluautora Bílé knihy (BK), že dopředu se počítá s nižším stropem školného: „u pedagogických oborů, kde stát z různých důvodů není ochoten zaplatit dostatečně vysoké mzdy“.

Docent Münich nechtěně dále rozvedl tuto slabinu školného: „pokud nebudou splácet, škola příslušnou část nedostane, i to je část motivačního schématu“. Podle BK dostanou vzdělávací instituce velkou část studentova dluhu zaplacenou od státu formou zálohy. Zbytek dostanou jen za předpokladu, že absolvent začne splácet. Současné problémy financování terciárního vzdělávání v anglosaském světě a studentské protesty v sousedních německy hovořících zemích nikterak neotřásl důvěrou doc. Münicha ve funkčnost systému navrženého v BK.

Docent Daniel Münich „Někdy se říká, že vzdělání je základní právo a to má být zadarmo, to je zásadní omyl.“

„Mám dílčí nedůvěru k některým způsobům prosazování, resp. k nedostatečnému zvážení některých aspektů toho konkrétního, poměrně složitého modelu, který je navrhován v BK,“ vyjádřil se hned v úvodu svého vystoupení prof. Jiří Zlatuška. Školné určené vysokými školami je tradičně záležitostí anglosaského kulturního světa, ke kterému se přidávají některé postkomunistické země.

Prof. Jiří Zlatuška

„Sama skutečnost, že uvnitř rezortu ministerstva školství není dodatek odvahy předpokládat, že budou učitelé adekvátně placeni a proto se jim vyplatí studovat za školné, které by se vyrovnalo ostatním oborům, podle mého názoru ukazuje potenciální slabinu návrhu BK, které si autoři musejí být vědomi.“

Prof. Zlatuška zpochybnil motivační efekt školného s dlouhou latencí splácení a rovněž kritizoval představu motivace studentů nízkou úrovní školného na finančně méně výnosných oborech. Děkan FI MUNI si nedovede představit, že by studenti pedagogických fakult nastupovali „na špatně placená místa, která pro ně stát připravil,“ bez existence umístěnek.

Skutečnost, že systém kontingenčního školného nedává patřičné cenové signály, kritizuje podle mínění prof. Zlatušky rovněž občanské sdružení Institut pro analýzy vysokého školství.

Prof. Zlatuška dále upozornil, že BK neřeší problém postupného nabíhání příjmů, ani záruky, že zálohované financování bude dominantním příjmem pro vysoké školy. Mechanismus školného, postavený na tržní úspěšnosti, může mít, podle jeho názoru, svá negativa v dobách ekonomických obtíží. Model kontingenčních splátek BK navíc dostatečně neřeší vnější prostředky, které nemohou do systému doputovat samy a nevěnuje pozornost ani vzniku možného zadlužení.

Podle názoru děkana MUNI sníží model školného uvedený v návrhu zákona kvalitu škol tím, že zhorší přístup zahraničních studentů. Studenti, kteří v České republice studovali v češtině a později se asimilovali a zůstávali, budou v důsledku zavedení školného do značné míry vyloučeni ze studia.

Mirka Pašková

„Když teda dneska člověk s IQ 100 může jít a vystudovat vysokou školu, bakalářský a magisterský stupeň, tak se musí vymyslet, jaká škola se přizpůsobí, vymyslí a ještě doplní pro ty, kteří mají IQ 140.“

„Pokud si student za něco platí, tak za to také něco dostává, nebo může nárokovat“ uvedla Mirka Pašková, redaktorka časopisu Sociál a přívrženkyňe klientského vztahu škola – student. Školné by mělo podle její proklamace být investováno do služeb studentům.

Proti tvrzení, že školné diskriminuje sociálně slabší studenty, Mirka Pašková namítala: „Student kuřák dá týdně pět set korun za cigarety. Nedovedu si tedy představit, že by neměl na zaplacení školného ve výši tří-čtyř tisíc za semestr. U nás, v českých poměrech, není problém selekce, že nemá peníze na školu, tady je problém, že na ni nemá předpoklady.“

Předseda Studentské komory RVŠ mgr. Miroslav Jašurek zdůraznil, že podporu vysokoškolského vzdělání mají ve svých programech všechny politické strany. Nikdy však netvoří zásadní prioritu v jejich praktické politice.

Mgr. Jašurek varoval před kulturou spotřební mentality na vysokých školách, kde se školné aplikuje a poukázal, že peníze vybrané na školném například ve Velké Británii nejdou ve většině případů přímo na investice, které zvyšují kvalitu studia, tedy na zvyšování platu vyučujících.

Většina dotazů v téměř hodinové diskusi směřovala na docenta Münicha, jako zástupce BK. Na nebezpečí vzniku spotřebitelského chování studentů upozornil prorektor Stanislav Štech: „Lidé si po zaplacení školného mají tendenci kupovat produkt, konečný výsledek a potlačovat proces, jak k tomu produktu dospět.“

Docent Münich musel čelit výtce, že pokud hovoří v souvislosti s terciálním vzděláváním o cenových signálech, pak uvažuje o zboží, od čehož se zástupce MŠMT neúspěšně snažil distancovat.

Ing. Pavlík poukázal na vysoký objem prostředků, které stát bude vynakládat jako počáteční investici, než studenti vystudují a začnou splácet a varoval před možností, že řadu škol, kde nebudou studenti vydělávat, bude stát muset dlouhodobě financovat. Náklady přitom budou výrazně vyšší než současné vynakládané prostředky, pokud by se školy neměly dál a dál propadat v kvalitě.

P.K.

Iniciativa Uzsenatonemohudivat.cz